

УДК 001(092)(092):37

В. П. Атаманчук

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

**НОВІ ДОКУМЕНТИ ПРО ІВАНА ОГІЕНКА
(за матеріалами Державного архіву Хмельницької області)**

Пропонований огляд орієнтус на осмислення особистісної багатовимірності в діяльності Івана Івановича Огієнка як педагога, науковця, подвижника, мислителя та державного діяча-патріота.

Ключові слова: мислитель, просвітитель, організатор, оборонець, державник, Кам'янець-Подільський державний український університет.

«Доля судила мені немало працювати в таких умовах і на таких посадах, коли моя діяльність не належала тільки мені, – я працював для цілого українського народу. Як я працював – судити не мені».

Іван Огієнко

У творчому і державницькому спадку Івана Огієнка (і – про Івана Огієнка) умовно можна окреслити такі виміри: професійного становлення, подільський, в еміграції, світ про І. Огієнка.

Звісно, що про велетня духу, – Івана Івановича Огієнка, – коротко писати нелегко, навіть якщо торкатися лише подільського періоду. Однак це завдання полегшується тим, що науковці саме про цю добу в діяльності Івана Огієнка здійснили багато досліджень та наукових описів, наприклад:

Іван Огієнко – організатор, керівник і оборонець Кам'янець-Подільського державного українського університету (1918-1920 рр.): Документи. Матеріали. Світлини. Хроніка діяльності/ Укладачі і автори статті доктори історичних наук, професори С.А. Копилов і О.М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2014. – 384 с.;

Іван Огієнко і сучасна освіта та наука : науковий збірник : серія історична та філологічна/ [редкол.: О.М. Завальнюк (гол.ред.), Є.І. Сохацька (відп. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський університет імені Івана Огієнка. – Вип. (I – X);

та низка інших творів.

Окремі ж, раніше не описані, епізоди і хроніки подільської доби сьогодні набувають неабиякої актуальності. Хоча б узяти незначний за обсягом матеріал (див. документи: 1-14), люб'язно наданий нам директором Державного архіву Хмельницької області Байдичем Володимиром Григоровичем та начальником відділу інформаційних технологій Олійником Юрієм Васильовичем

(фонд Р582, опис 1, справа 13, 14) для розміщення в Збірнику, який виступає специфічною ілюстрацією масштабності державницьких, патріотичних, науково-педагогічних та культурно-духовних особистісних виявів І. Огінка, зреалізованих ним у короткому інтервалі подільського виміру.

Документ 1:

Въ воскресенье, 3-го февраля, въ 7 часовъ вечера, въ V-й аудиторії Університета св. Владимира, въ засѣданіи Исторического Общества Нестора-лѣтописца, прочтуть сообщенія:

1. Д. чл. **Е. Д. Сташевский**: „Отношение правительства эпохи Михаила Федоровича къ Тушинцамъ и ихъ пожалованіямъ“.

2. Д. чл. **П. П. Смирновъ**: „Выборы отъ посада Великаго Новгорода на земской соборъ 1648--9 г.г.“, и

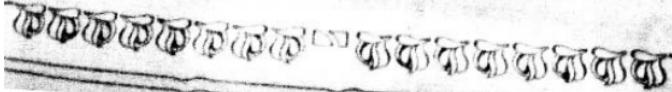
3. Д. чл. **И. И. Огієнко**: „Легендарно-апокрифический элементъ въ „Небѣ Новомъ“ Галятовскаго“.

Предсѣдатель ю. Хулаковскій.

Секретарь А. Лобода.

30-го января 1913 г.

Примѣчаніе. Посторонніе посѣтители допускаются по временнымъ билетамъ, выдаваемымъ, по рекомендаціямъ членовъ, библиотекаремъ **В. А. Абрамовичемъ** (Центральный Архивъ Університета, отъ 11 до 3-хъ час., кроме празднич. дней, ждневно), а также и другими членами Общества, знающими тихъ посѣтителей.

Документ 2:

<p>1. Широкофіндіане: Православное 2. Відмінність або вік: 24 р. 3. Родъ занятій: Хозяйство 4. Статус либо состоїть либо брах: Женщина 5. Находится при виїзді:</p>	<p>ПАСПОРТЪ.</p> <p>Выданъ</p> <p>Паспорт № 82</p>	<p>131</p>
<p>Представитель ходо сего Костюшко Гадомськівського уезда, по земельной воле Костюшка Грушевська Грушевська Грушевська Лютвичинського</p>		
<p>уполномочен въ разные города и селы Россіи. 1 Еланівъ отъ киевского чиновника по 26 Мая 1908 Данъ, съ приложением постам 1908 года Мая 26</p>		
<p>Іоаннъ Костюшко Паспорт № 82</p>		
		
<p>При первомъ предъявленіи обналичитъ ее прибытии: Родъ: Прѣтъ волосъ: Обычай прибытия:</p>		
<p>ОТСРОЧКА.</p>		
<p>Выданъ</p>		
<p>Действие сего паспорта отсрочено на 1 мес. до</p>		
<p>На паспортъ обналичитъ въ первомъ случаѣ, поданіемъ заявки на выездъ и Контроль выдастъ обновленіе паспорта.</p>		

Документ 3:

копія з копії, 17

НАКАЗ

Директорії Української Народної Республіки

15 Вересня 1918 року

Ч

Призначається: Ректор Кам'янець-Подільського Державного Українського Університету О ГІЄ Н К О Іван - Міністром Культурі, з за лімененням на посаді Ректора Університету.-

Голова Директорії С.Петлюра.

Член-Секретаръ Ф.Швець.

Голова Ради Народних Міністрів І.Маз ева.

Державний Секретаръ Л.Шрамченко.

З орігіналом згідно:

Державний Секретаръ Л.Шрамченко.

З орігіналом згідно:

Секретар Правління Кам'янець-Подільського Державного Українського університету

Документ 4:

В.П. панові І. Огієнку.

Високопочесний

Шане Професоре.

Видавничий
З друку 8
13 лі

Видавничий Відділ Міністерства Освіти й
Мистецтва вважає за честь повідомити Вас,
що Ваш підручник „Граматика Української
мови” ч. I і II, На підставі постанови Комі-
сії, що розглядала той підручник, і рео-
люцій п. Товариша Міністра і п. Директора
Департамента, вважається ухваленим Міні-
стерством для вжитку в школі.-

Голова Відділу *С. Ворожин*

Заділовод а Он. Губік

Документ 5:

ПОСВІДЧЕННЯ.

Пред'явник цього МІНІСТР НАРОДНОЇ ОСВІТИ Іван
Іванович ОГІЄНКО має право вільного проходу
і проїзду по м. Київ у після 10 годин вечера, що і по-
свідчується належним підписом. -

“*25*” Січня 1919 року. м. Київ.

ОСАУЛ ШТАБА ОСАДНОГО КОРПУСУ,

Сотник

Документ 6:

У.Н.Р.

ДЕРЖАВНА КАНЦЕЛІЯ.

10. січня 1919 року

46

№ 123

а. Київ.

ПОСВІДЧЕННЯ.

Представник цього Професор Іван Іванович ОГІЕНКО є діловою Міністром Народної Освіти Української Народової Республіки, що і посвідчується належними підписами з відтисками печатки.

В.о. ДЕРЖАВНОГО СЕКРЕТАРЯ

ДІРЕКТОР Департаменту
Загальних Справ

Марс

Гален

В.о. Начальник відділу

Р. Гандж

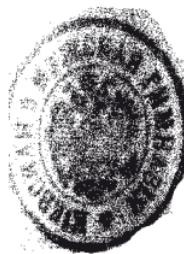
УДОСТОВЪРЕНИЕ

Х. КІЕВ.

Симъ удостовѣряю, что представитель
сего Иванъ Ивановичъ ОГІЕНКО есть
штатный преподаватель русскаго языка
и словесности Киевской шестой муж-
ской гимназіи и отъ призыва на воен-
ную службу освобожденъ по занимае-
мой имъ должности. Подлинные доку-
менты г. Огієнко хранятся въ канце-
ларіи гимназіи.

Исп. об. Директора гимназіи *М. Северин*

Письмоводитель *Мурзин*

Головноуправлячий

Справами

Інститута та Національної

Культури

Серпня 9го дnia 1918 р

М. КПІВ.

ПОСВІДЧЕННЯ.

Цим посвідчує, що з складу організованої мною по дорученню п. Гетьмана комісії виділено підкомісію в складі-Голови проф. І.І. ОГІЕНКА, директора Кадетського Корпусу д. СІМАШКЕВИЧА, проф. Ф. П. ШВЕЦЯ і представника Військового Міністерства.

Підкомісії доручено оглянути помешкання для розміщення Кадетського Корпусу. Прохаб усі інституції та окремих осіб допомогти цій підкомісії усіми залежними від них мірами.

Головноуправлячий

Леонід Драгоманов

**УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕПУБЛІКА.
УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО**

Президент Ради Державних
Української Народної Республіки

Ч 146/19.

Про відомлення посторонніх о піднятті страйку.
Підпорядковані видатки.

Задовільнити.
Задовільнити.

Карты для пасажирів без залізничного потяготи
Довле в брусе часу може підлога відсутніх
в поїзді

Кур'єрським заміжнім засобом у житі половиною переділи
засоби в поїзді після освіблення кур'єрською переділою або в поїзді

1. карта пасажирська	1. клас.
2. " "	" "
3. особистого	на пасажирську.
4. службового	" "

Явний Приказ

Від проф. Івана Огієнка
Міністра освіти

(42 річного)

дозволу Президії А.С.

з постом **Станиславів**
до посту **всіх місцевостей З.О.УНР.**
зеленішо, зеленішо, парівцем, самоходом, літаком, під-
кодюю чи відійти і вернутися.

На подорожній видатку виплачено виписливому на першім
кісці пачет К с з підручної каси пасажирської
головної каси пасажирської

Поправляється всі горожанські і військові уряди, щоби
пояснені пасажирів — них перепустили без перевірки
і потреби зупиняли всієї помочі.

Под. Станиславів дnia 17. мая 1919.

Закінчить цього видатку прийдеться дні 17/7/19.

Командир команда має своє грамоту по часі важності стя-
гута (умовленного).

Президент Ради Держ. Окружного

Будинок зупиняє підписані

А. С. Григорович

Сторонній пасажир
може отримати:

Пасажир

Пасажир дні

Контрольний листок склерути.

**UKRAINISCHE VOLKSREPUBLIK.
UKRAINISCHES HEER.**

N.

Bei Eisenbahnfahrten ist der Stationsstempel
beizubringen.

Die Reiseauslagen sind
zu kreditieren.
zu bezahlen.

Fahrscheine müssen unbedingt gelöst werden.
Nur bei Mangel an Zeit kann die Abfertigung im

Zuge statt finden.

Dem Kuriere ist, wenn in Zuge sein eigener Kuriertisch (Wagen)
vorhanden, ein halber Abteil Kasse zu reservieren.

Eisenbahn (Dampfschiff)	I. Klasse.
Fährikarte	II. "
kg. persönlich	III. "
kg. dienstlich	Reisegepäck.

Offener Befehl

für den

(Jahre alt)

der auf Grund

vom Standorte de

in den Standort de nach

mit Benützung der Eisenbahn, Feldbahn, Dampfschiff, Kraftwagen, Flugmaschine, per Vorspann abzugeben hat (reist).

Zur Bestreitung der Reiseauslagen ist dem Erstgenannten
ein Vorschuss von K h auf Verrechnung aus der
Hand-Kasse des obigen Kommandos
Haupt- erfolgt worden (Journalartikel Nr.)

Alte Zivil- und Militärbehörden werden aufgefordert,
den Obgenannten ungehindert passieren zu lassen und ihm
nötigenfalls jede Unterstützung zu gewähren.

Standort, am 191

Die Gültigkeit des offenen Befehles erlischt am 191

Er ist nach Ablauf der Gültigkeit vom vorgesetzten Kommando
entzogen (angültig zu machen).

Unterschrift event. Stampfige:

Eigenhändige Unterschrift des
Inhabers des Offenen Befehles:

Unterschrift des Arztes:

Standort, am 191

Alles nicht zutreffendes zu streichen.

ВІЙСЬКОВО-ІНЖІНІРСТВО
Бошта подорожні

<u>100/9кв.</u>	
☒ карт ізди	I. класи
☐	II. "
☐	III. "
особ. служб.	І.к. кг.

старшина для суп
пра ДСВ. С

заплатити.

Явний приказ

пр. Івана Олійника (реконструкція Кал-Мар. Уївер)

військово на приказ старшина звісу Військ інж. Ч.І.Р. п/п
зас підбуття подорожні в постюю Станиславів

до постюю Черніків-Городів-Бугає-Лебедин-Сасага і назад
при уживанні залізниці (зелізнички, самохода, літака, підводи і др.)

На покриття коштів подорожні виплачено зачет в квоті — К. сот. на
рахунок

Всім військовим та цивільним властям поручається вище названа — без пе-
решкоди перепустити а в разі потреби уділити всякої потрібної підтримки.

Станиславів 17 квіт 1919

Важливість отсюлього Явного Приказу вигасає:

спіннадурного гербом 1919

Власноручний підпис власника:

Підпис лікаря:

Лемешевський

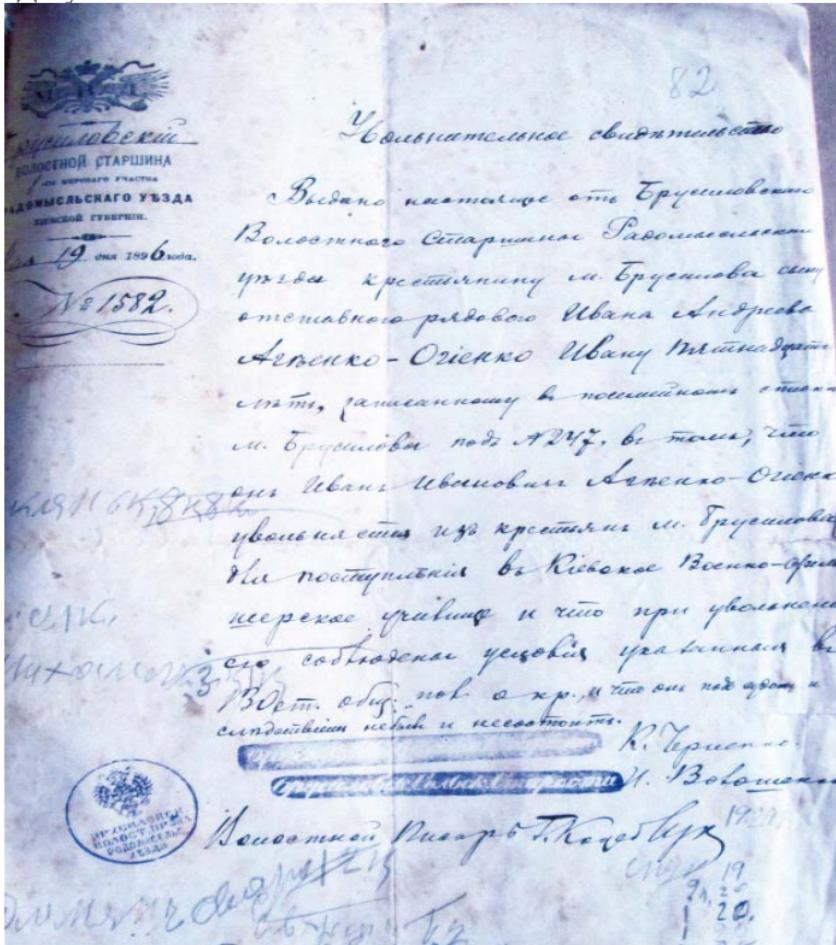
Документ 11:

М. А. Ганнибаль Рехмова
Кашинчук-Богданову Деп-
артамент Указом императора
Всероссийского Петра I вана
Архимеда прославил
имя Даренадзе в ч.
Т. Ильину, а потому же
Кавказских губернаторов ре-
комендует не назначать.

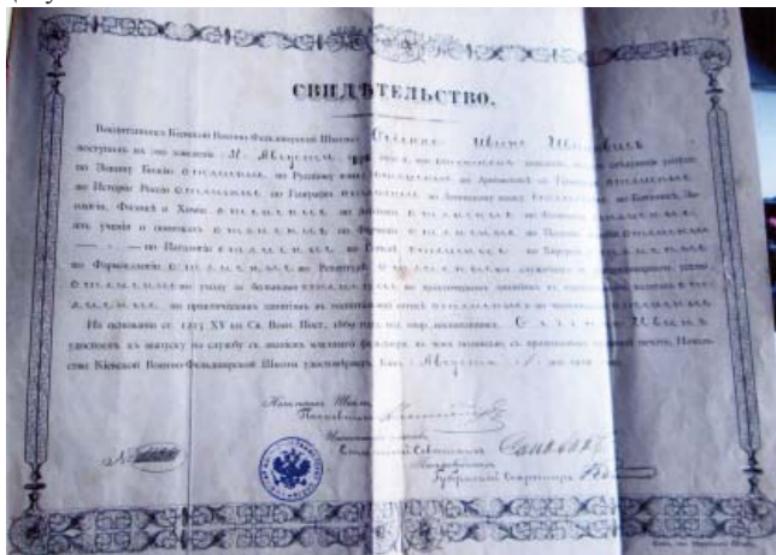
Документ 12:

ВЫПУСК ЙЗХ МЕТРИЧЕСКОЙ КНИГИ, ЧАСТЬ ВТОРАЯ, Ф БРАКОСОЧЕТАНИЯХ, ЗА 1905 ГОДА.						
Фамилия	Имя	Задаток, боял, отчество, фамилия и отчество отца жениха, и отчество матери.	Место жительства	Задаток, боял, отчество, фамилия и отчество отца невесты, и отчество матери.	Место жительства матери.	Место жительства жены
Борисов	Анна	Задаток, боял, отчество, фамилия и отчество отца жениха, и отчество матери.	Место жительства	Задаток, боял, отчество, фамилия и отчество отца невесты, и отчество матери.	Место жительства матери.	Место жительства жены

Документ 13:

Документ 14:

СВИДѢТЕЛЬСТВО.

Окончившая курсъ Бруцелевского
одноклассного народного училища дочь Франции и Студенческого
училища Раушинской уездной
народной Основной Земской школы имеющая отъ рода Вальтера имя Анна въ прописаніи
попѣданія, обучалась въ означенномъ училище ей
1895 по 14 апреля 1895 года.

Во время учения, при стихии переведеніи, оказала успѣхи: въ Законѣ Божиѣмъ стихии (5.) въ Русскомъ языке хорошее (4.) въ Археметикѣ хорошее (4.) въ чистописаніи хорошее (4.) въ женск. рукопѣтии хорошее (4.) и въ Церковномъ изящн. географии хорошое (4.)

Въ удостовѣреніе чего выдано ей Комиссаромъ Михайловскимъ
сіе свидѣтельство за надлежащую подпись и съ приложеніемъ казенной печати.
Раушинская Николаев. Оспит. 26 дни 1895 года.

Штатный Смотритель

Михайловский

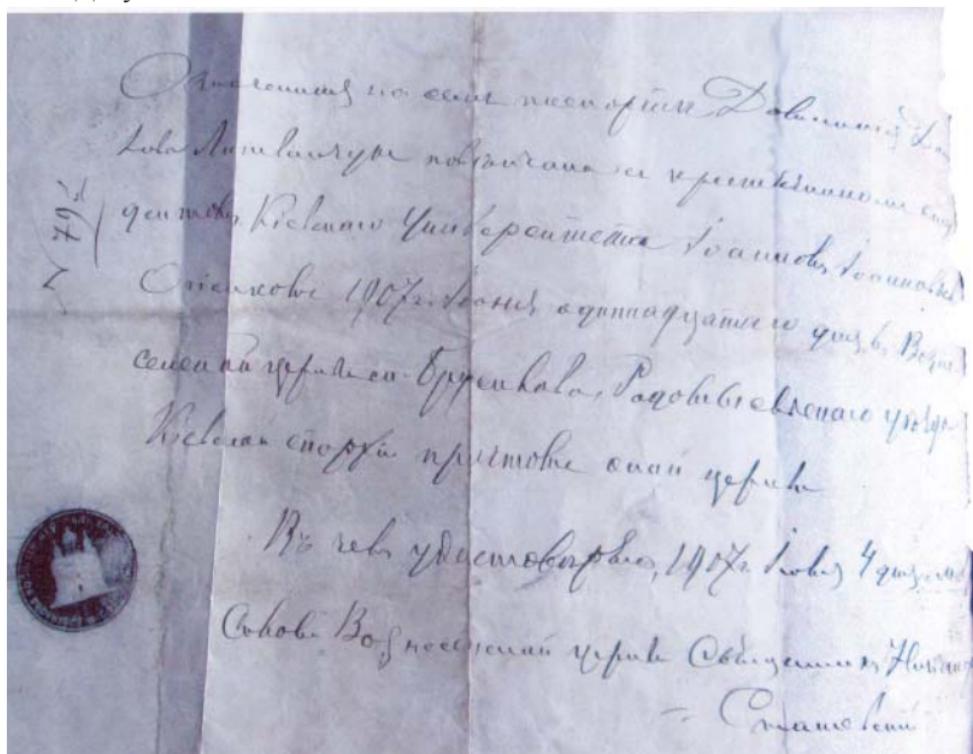
Законоучитель

Учитель

*Братчевский
Училищный Р. Рада*

№ 507

Маємо незаперечні підстави констатувати: «...Іван Огієнко – реальний державотворець, який у найбільш складний період розвитку України основні свої інтелектуальні, духовні інвестиції вніс в освітню, просвітницьку, проповідницьку роботу, у яких спільна основа – допомога у становленні людини національно свідомої, духовно багатої, соціально самодостатньої» [1, с.235].

Список використаних джерел:

1. Франчук Т.Й. Педагогічний потенціал афоризмів Івана Огієнка / Іван Огієнко і сучасна освіта та наука : науковий збірник : серія історична та філологічна / [ред-кол.: О.М. Завальнюк (гол.ред.), Є.І. Сохацька (відп. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський університет імені Івана Огієнка. 2013. – Вип. X. – С.234-240.

This review focuses on personal understanding of multidimensionality in Ivan Ohienko activity as a teacher, a scholar, a thinker and statesman, patriot. This is proved through the different documents from the state archives.

Key words: teacher, statesman, scholar, Kamyanets-Podilskyi State Ukrainian University.

Отримано: 22.03.2015 р.